

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3493/2020
20.01.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ... као правног следбеника покојног ББ, чији је пуномоћник Драган Богданов, адвокат у ..., против туженог Завода за изградњу Града Београда, кога од ревизије заступа Миљкан Карличић, адвокат у ..., ради исплате по тужби и по противтужби туженог Завода за изградњу Града Београда против АА, ради исплате, одлучујући о ревизијама парничних странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6930/17 од 10.04.2019. године, у седници 20.01.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж 6930/17 од 10.04.2019. године.

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж 6930/17 од 10.04.2019. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6930/17 у првом ставу изреке у делу којим је обавезан тужени да исплати тужилци износ од 3.148.690,90 динара са законском затезном каматом, у делу другог става изреке којом је одбијен противтужбени захтев туженог за износ од 843.225,00 динара, са каматом од 28.02.2005. године до исплате, те у делу којим је одлучено о трошковима поступка (трећи и четврти став изреке) па се предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби туженог.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду број П 6382/11 од 05.07.2013. године је обавезан тужени да тужиоцу ББ исплати по основу ревалоризоване вредности непокретности износ од 2.639.507,14 динара; по основу извршених уплата износ од 3.148.690,90 динара што укупно износи 5.788.198,04 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2013. године па до коначне исплате (став 1.). Другим ставом изреке је делимично усвојен противтужбени захтев туженог па је обавезан тужилац ББ из ... да туженом плати износ од 113.060,95 динара са законском каматом почев од 28.02.2005. године па до исплате а на име накнаде за коришћење пословног простора у ... у Трећим ставом изреке је одбијен као неоснован део тужбеног захтева од досуђеног износа 113.069,95 динара па до траженог износа 3.795.248,88 динара. Четвртим ставом изреке је одбијен противтужбени захтев којим је тражио да се утврди да је ништав споразум од 15.07.1995. године закључен између парничних странака.

Петим ставом изреке је констатовано повлачење тужбе тужиоца ББ против туженог за износ од 450.494,46 динара са законском затезном каматом од 28.05.2012. године па до исплате. Шестим ставом изреке је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.053.800,00 динара.

Одлучујући о жалбама парничних странака Апелациони суд у Београду је вратио првостепеном суду предмет ради доношења допунске пресуде па је Први основни суд у Београду 24.10.2016. године под бројем П 6382/11 донео допунску пресуду којом је раскинуо спорзум од 15.07.1995. године закључен између туженог и тужиоца ББ. Другим ставом изреке је обавезан тужени да тужиоцу ББ накнади трошкове парничног поступка у износу од 24.000,00 динара. Трећим ставом изреке је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у висини судских такси за допунску пресуду.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 6930/17 од 10.04.2019. године одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио је пресуду Првог основног суда у Београду у њеном четвртном ставу изреке и у делу става првог изреке којим је обавезан тужени да исплати тужиоцу износ од 3.148.690,90 динара по основу извршених уплата и износ од 1.421.668,60 динара на основу вредности непокретности са законском затезном каматом почев од 05.07.2013. године као дана пресуђења па до коначне исплате док је одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца у преосталом делу до тражених 2.639.507,14 динара, а за износ од 1.217.838,54 динара са каматом на име вредности непокретности као и за исплату камате од 01.01.2013. године до 05.07.2013. године на досуђене износе (први став). Другим ставом изреке је преиначио првостепену пресуду у њеном другом и трећем ставу изреке тако што је обавезао тужиоца да туженом на име накнаде за коришћење пословног простора у ... у ... исплати износ од 2.952.023,78 динара са законском затезном каматом почев од 05.07.2013. године па до коначне исплате док је противтужбени захтев туженог одбио као неоснован у преосталом делу до тражених 3.795.248,88 динара, а за износ од 843.225,00 динара са каматом од 28.02.2005. године па до исплате као и захтев за исплату камате од 28.02.2005. године до 05.07.2013. године на досуђени износ од 2.952.023,78 динара. Трећим ставом изреке је преиначио решење о трошковима поступка садржаним у шестом ставу изреке првостепене пресуде и у ставу другом изреке допунске пресуде тако што је обавезао тужену да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 933.750,00 динара. Четвртим ставом изреке је потврђено решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке допунске пресуде Првог основног суда у Београду П 6382/11.

Тужила је против пресуде Апелационог суда у Београду у њеном другом ставу којом је преиначена првостепена пресуда у делу којим је усвојен противтужбени захтев, изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је изјавио благовремену ревизију против првог става изреке у делу који се односи на исплату износа од 3.148.690,90 динара по основу извршених уплата, на став два и три изреке и то из свих законских разлога и то на основу члана 395. ЗПП (погрешно означеног као 404. ЗПП) због уједначавања судске праксе.

Тужени је дао одговор на ревизију тужиље.

Одлучујући о ревизији тужиље на основу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09) који се примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/2011 и 55/2014) јер је тужба у овој парници поднета 23.06.2000. године, Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиље није дозвољена.

Апелациони суд у Београду је решењем РЗ број 3/2020 од 05.02.2020. године предложио Врховном касационом суду одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж 6930/17 од 10.04.2019. године, као изузетно дозвољеној.

Поступајући по предлогу Апелационог суда у Београду, Врховни касациони суд је на основу овлашћења из члана 395. ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09) закључио да су испуњени услови за одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној због потребе уједначавања судске праксе у погледу ревалоризације новчаног износа, примене конфорног метода те примене Закона о затезној камати па је оценио да су се стекли услови из члана 395. ЗПП и одлучио је као у другом ставу изреке.

Врховни касациони суд је испитао пресуду другостепеног суда у делу којим се ревизијом туженог побеђа на основу члана 399. ЗПП па је оценио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању (од стране другостепеног суда некон одржане расправе пред другостепеним судом, изведених доказа и њихове оцене), правноснажним решењем Општинског секретаријата за урбанизам, комунално-стамбене, грађевинске и имовинско-правне послове Општине Стари Град од 13.01.1992. године, је експроприсана кућа у улици ... у ... саграђена на кп ... КО ..., која је била у власништву правног претходника тужиље сада покојног ББ. Пред тим секретаријатом је 28.02.1992. године закључено поравнање којим је тужени на име експроприсане непокретности доделио ББ стан број ... у блоку ..., површине 44,76 м². Поравнање није реализовано па су странке 07.05.1992. године закључиле уговор на основу кога је ББ додељен стан по основу расељавања у површини од 89,52 м² у блоку ..., а ББ је обавезан да својим средствима доплати разлику у површини станова. ББ је по основу закљученог уговора од 07.05.1992. године уплатио туженом износ од тадашњих 14.358,500,00 динара, а 30.06.1992. године износ од 569.222,00 тадашњих динара. Ново допунско поравнање је закључено 20.10.1993. године којим су странке изнова уредиле међусобне односе и којим се мења први став поравнања сачињеног 28.02.1992. године тако што се тужени обавезао да на име накнаде за експропријацију тужиоцу додели једнособан стан број ... у блоку ..., површине 45,70 м² на коме ће ББ стећи сувласништво у проценту од 37,35 идеалних делова стана, а на преосталом делу стана као сувласник ће остати тужени док је ББ стекао право трајног закупа. Тужени није поступио ни по овом поравнању па је 15.07.1995. године закључен споразум (за који се тужбом тражи утврђење ништавости) којим се ББ привремено усељава у стан број ...у улици ..., док се не реализије уселење у његов стан у блоку број ..., ламела ..., с

тим што ће се ББ иселити из означеног стана са свим лицима и стварима и стан предати туженом.

ББ и тужени су 20.03.1992. године закључили уговор о закупу пословног простора у коме је наведено да је пословни простор дат у закуп на име рушења стана ББ у улици Уговор о закупу је закључен за период од 01.04.1992. до 01.04.1994. године, а закупнина је уговорена по 60 динара по м² што је за површину од 79,3 м² месечно износило тадашњих 4.748,00 динара. Тај пословни простор је ББ користио све до 11.04.2007. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да ББ (који је тада био тужилац али је умро у току жалбеног поступка па је парницу наставила АА) као бивши сопственик експроприсане имовине не може од туженог да добије стан који је био предмет уговора и поравнања те да зато има право на новчану накнаду вредности експроприсане непокретности, на повраћај датог новчаног износа за доплату за стан, а да је дужан да туженом плати накнаду за коришћење локала (по противтужби).

Током парничног поступка међу странкама није било спорно да је уговор број 131/56 од 07.05.1992. године раскинут, али је био споран износ који би тужени требало да исплати тужиоцу на име накнаде за експроприсану непокретност и на име повраћаја датог по основу уговора који је раскинут, а који је ББ уплатио туженом те је била спорна и висина накнаде коју је ББ требало да плати на име коришћења пословног простора.

Другостепени суд је одлучујући о жалбама парничних странака поновио извођење доказа вештачењем економске финансијске струке на све новчане износе који су били предмет тужбеног и противтужбеног захтева. Висина досуђене накнаде за експроприсану непокретност није предмет оцене Врховног касационог суда зато што је тужилина ревизија недозвољена, а тужени није изјавио ревизију на тај део другостепене пресуде.

Основано се ревизијом тужене оспорава правилност примене материјалног права приликом одлучивања о тужбеном захтеву тужиле који се односи на име повраћаја датог новца по основу уговора који је раскинут за износ од 3.148.690,00 динара. У поступку пред другостепеним судом је вештачењем утврђен ревалоризован новчани износ који је ББ исплатио туженом током 1992. године. Из налаза вештака произилази да је на дан 24.01.1994. године ревалоризација извршена по Закону о рачуноводству по стопама раста цена на мало, а од 25.01.1994. године па до дана закључења расправе пред првостепеним судом са обрачуном затезном каматом до 02.03.2001. године применом конфорне методе (по тада важећем Закону о висини затезне камате), а од 03.03.2001. године са затезном каматом по простом интересном рачуну (без приписа камате на камату) како је прописано Одлуком Уставног суда од 27.07.2012. године и Законом о затезној камати. Тим вештачењем је утврђено да је већи ревалоризовани износ него што је то тужбеним захтевом тада тужилац ББ тражио због чега је одлучујући о жалби тужене потврдио одлуку из става првог изреке у делу којим

се обавезује тужени на исплату износа од 3.148.690,90 динара са каматом од дана доношења првостепене одлуке.

Основано се у ревизији туженог наводи да је правилност примене конфорне методе коју је вештак применио доведена у питање. Наиме, вештак није образложио који коефицијент је применио за првих 23 дана важења старог динара у 1994. години јер је Уредбом о новом динару („Службени лист СРЈ“ број 6/94 од 24.01.1994. године) уведен нови динар као средство плаћања тако да је јануар подељен на 23 дана важења старог динара и 8 дана важења новог динара. У јануару 1994. године конфорни коефицијент за прва 23 дана је износио 66.046,22391. У обрачуна који је дао вештак види се да је за (само) 23 дана примењен пун коефицијент од 3.135.635,58 као да се ради о целом месецу, а што је увећало ревалоризацију на износ од 263.649.027.101,00 динара. Прерачунавањем овог износа према формули 13 милиона старих динара за 1 нови динар, вештак је израчунао да на дан 24.01.1994. године тај износ представља 20.281,00 нових динара. У допунском налазу (без икаквог објашњења) вештак врши ревалоризацију за 1 дан конфорним коефицијентом тако да долази до додатне суме од 12.577,00 динара и увећава ревалоризовану суму на 32.858,00 динара као почетну вредност на дан 24.01.1994. године на који износ даље обрачунава камату. На тај начин је вештак додао јануару 1994. године још један дан па је валоризација обрачуната за 32 дана уместо за 31. Поред тога, из табеле каматних стопа (налаз вештака) уочава се да је за септембар 1994. године примењена каматна стопа од 1,2%, а требало је 0,2% што такође доводи до математички погрешног резултата. У „Службеном листу СРЈ“ број 74/94, објављен је податак Савезног завода за статистику о коефицијенту раста цена на у СРЈ према коме је стопа раста цена на мало за тај месец 0,2%, а не 1,2% како је вештак обрачунао. Све је ово утицало да ревалоризована сума плаћених износа од стране ББ у току 1992. године, није утврђена правилном методом. Потребно је да се у даљем поступку позове вештак да свој налаз усклади са наведеним примедбама и ревалоризацију израчуна правилном применом Уредбе, Закона о рачуноводству и Закона о висини затезне камате или пак да се одреди ново вештачење. Само правилним обрачуном се може успоставити равнотежа узајамног давања из члана 15. Закона о облигационим односима.

Одлучујући о противтужбеном захтеву туженог за исплату закупнине другостепени суд је закључио да тужени има право на накнаду за коришћење пословног простора у улици ... у ... према ценама закупа пословног простора које су важиле у време доношења првостепене одлуке. Закључио је да је уговор о закупу пословног простора од 20.03.1992. године важио до 01.04.1994. године, а како је тужени истакао противтужбени захтев за исплату накнаде за коришћење локала тек поднеском од 17.07.2003. године, да туженом припада накнада за коришћење од тог датума, јер пре 17.07.2003. године тужени није истицао захтев за исплату накнаде за коришћење локала. Ово, тим пре што је уговор о закупу пословног простора закључен у време важења старих динара те да до подношења противтужбе, тужиоцу није ни била позната висина накнаде коју би требало да плаћа за пословни простор. На основу налаза вештака економско-финансијске струке од 07.03.2019. године је утврђена накнада за коришћење пословног простора од подношења противтужбе па до иселења правног претходника тужиље, ББ. Вештак је цену закупа за пословни простор утврдио према ценама прописаним Одлуком о утврђивању закупнине за пословни простор на

коме је носилац права јавне својине Град Београд тако да је за период од јула 2003. године до 11.04.2007. године туженом укупно досудио износ од 2.952.023,78 динара.

Врховни касациони суд је оценио да је погрешно другостепени суд закључио да тужени има право на закупнину тек од дана подношења противтужбе 17.07.2003. године. Према члану 375. Закона о облигационим односима (ЗОО) потраживање закупнине било да је одређено да се плаћа повремено било у једном укупном износу, застарева за 3 године. Према томе тужилац има право на неплаћену закупнину почев од 17.07.2000. године па до иселења закупопримца ББ 11.04.2007. године. Неприхватљив је став Апелационог суда да закупопримац није знао колико износи закупнина, да је уговор о закупу истекао и да зато све до подношења противтужбе није у обавези да је плати иако је локал користио. Наиме, уговор о закупу је закључен 01.04.1992. године на време од 2 године, није настављен новим уговора али је према члану 596. ЗОО уговор о закупу прећутно продужен и то на неодређено време под истим условима као и претходни. Закупопримац је у обавези да плаћа закупнину па је био дужан да се упозна са Одлуком о утврђивању закупнине за пословни простор на коме је носилац права јавне својине Град Београд (објављује се у Службеном гласилу) а на основу које је висина закупнина и одређена у поступку пред другостепеним судом и да је плаћа у тој висини. Такође је могао да тражи измену уговора у погледу висине закупнине, али ништа од тога није учинио иако је локал користио дуги низ година. Није правилно поступио другостепени суд када је висину закупнине утврдио према ценама које су важиле на дан доношења првостепене одлуке. Пропустио је другостепени суд да утврди висину закупнине за сваки месец појединачно према Одлуци која је важила у том месецу и то за период од 17.07.2000. године па до 11.04.2007. године.

Апелациони суд је у образложењу побијане пресуде навео да се кретао у границама постављеног тужбеног и противтужбеног захтева, односно да је одлучивао о жалби туженог на првостепену пресуду због чега у другостепеном поступку није могао да одлучује о другим противтужбеним захтевима туженог као ни о преиначеном тужбеном и противтужбеном захтеву с обзиром на то да су у току другостепеног поступка и тужилац и тужени повећали своје захтеве.

Врховни касациони суд оцењује да је у конкретној ситуацији у којој је другостепени суд одржао главну расправу (члан 369. став 2. ЗПП) извео доказе вештачењем, допунским вештачењем, саслушањем вештака те поновио и друге доказе и утврдио другачије чињенично стање од оног утврђеног првостепеном пресудом, могао да дозволи преиначење тужбе повећањем тужбеног и противтужбеног захтева, односно усклађење тужбеног и противтужбеног захтева са налазима вештака. У супротном би било бесмислено да се у жалбеном поступку утврђује правилно чињенично стање (а ради правилне примене материјалног права) и на основу налаза вештака утврди другачије чињенично стање од оног које је утврђено у првостепеном поступку (у конкретном случају је то ревалоризовани износ који је покојни ББ платио туженом на име доплате за стан, односно висине износа закупнине коју покојни ББ путем свог правног претходника дугује туженом) уколико се другостепени суд креће само у оквиру тужбеног захтева који је постављен на основу налаза вештака из

првостепеног поступка чије су вредности ниже у односу на налаз вештака из другостепеног поступка, а који је другостепени суд прихватио као стручан.

Ово су разлози због којих је другостепена пресуда у побијаном делу по ревизији туженог морала бити укинута. Одлука о трошковима поступка је такође укинута јер од коначног успеха у парници зависи и висина трошкова. Одлучено је као у трећем ставу изреке на основу члана 407. став 2. ЗПП.

Ревизија тужиље није дозвољена на основу члана 401. ЗПП. Наиме, ревизијом се побија по тужби износ од 1.217.838,54 динара (13.982 евра) и по противтужби се побија износ од 2.952.023,78 динара (25.317 евра).

Новелираном одредбом члана 403. став 3. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 и 55/14) је прописано да ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима када се тужбени захтев односи на потраживање у новцу ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Вредност побијаног дела је очигледно испод 40.000 евра односно испод цензуса за дозвољеност ревизије. Ревизија није дозвољена ни по основу преиначења према члану 403. став 2 ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11 и 55/14) јер се овај закон (осим одредбе о цензусу) не примењује у овој правној ствари на основу чл. 506. став 1.

Ревизија тужиље је оцењена као недозвољена те је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић